

Fai 'e Elder M. Russell Ballard

'O e Kōlomu 'o e Kau 'Aposetolo 'e Toko Hongofulu Mā Uá

Ko Hono Ma'u e Fiefiá he Tokoni 'Ofá

Fakatauange te tau fakahaa'i 'etau 'ofa mo e hounga'ia 'i he feilaulau fakalelei 'a e Fakamo'uí, 'i he tokoni manava'ofa mo faingofuá.

Kāinga, 'oku ou 'amanaki pē 'e faka'aonga'i 'e kimoutolu 'oku 'a'ahi mai ki Sōleki ní e faingamālie ke fiefa he ngaahi lanu mo e 'alaha 'o e matala'i akau faka'ofo'ofa 'o e fa'ahita'u matalá 'i he Temipale Sikueá.

'Oku fakafo'ou 'e he fa'ahita'u matalá 'a e māmā mo e mo'uí—'o fakamanatu mai kiate kitautolu 'i he ngaahi fa'ahita'u, 'a e mo'ui, feilaulau mo e Toetu'u 'a hotau 'Eiki mo e Huhu'i ko Sīsū Kalaisí, he " 'oku fakamo'oni'i [Ia] 'e he ngaahi me'a kotoa pē" (Mōsese 6:63).

'Oku fehangahangai 'a e 'ātakai faka'ofo'ofa ko 'eni 'o e fa'ahita'u matalá 'a ia 'okú ne fakataipe e 'amanaki leleí, mo ha māmani 'oku ta'epau, faingata'a, mo puputu'u. 'E lava ke fakaongosia lahi kiate kitautolu e ngaahi fie ma'u 'o e mo'ui faka'ahó—'a e akó, ngāue ma'u'anga mo'uí, 'ohake 'o e fānaú, pule'i e Siasi mo e ngaahi fatongiá, ngaahi 'ekitivití fakae-māmaní, pea mo e mamahi 'i ha puke pe faingata'a—na'e ta'e amanekiná. Te tau lava fefé 'o faka'ata'atā kitautolu mei he ngaahi faingata'a mo e ngaahi me'a ta'epau ke ma'u 'a e nonga 'o e 'atamaí mo e fiefiá?

'Oku tau fa'a hangē ko e talavou gefakatau'aki mei Positoni ne pehē 'e he talanoá na'a ne kau 'i he kau kumi koula 'i Kalefoniá 'i he 1849. Na'a ne fakatau atu kotoa 'ene me'a na'e ma'u kae 'alu 'o kumi hono monuú 'i he ngaahi vaitafe 'o Kalefoniá, he na'e talaange ki ai 'oku fonu he ngaahi konga koula lalahí 'o 'ikai fa'a lava hanu fetuku.

Ne 'osi atu e 'aho mo e 'aho mo e ohu 'e he talavoú 'ene tiní he vaitafé kae hala pē. Ko e me'a pē na'e ma'u ko ha fokotu'unga maka. Na'e loto fo'i pea 'osi 'ene pa'angá, pea teu ke tuku á 'i he 'aho 'e taha ka na'e pehē ange ki ai 'e ha motu'a taukei he kumi koulá, "Tamasi'i, fu'u fokotu'unga maka lahi mo'oni 'a'aú."

Ne taliange 'e he talavoú, "'Oku 'ikai ha koula ia 'i hení. Te u foki au ki 'api."

Ne lue atu e motu'a ki he fokotu'unga maká 'o ne pehē ange, "'Oku 'i ai e koula hení. Ko e me'a pē ke ke 'ilo'i e feitu'u ke ma'u aí." Na'a ne to'o hake ha ongo fo'i maka 'o fakafepaki'i kinua. Na'e mafahi ha taha 'o e ongo fo'i maká kae fetapaki mei ai ha ngaahi

momo'i koula 'i he huelo 'o e la'aá.

Ne fakatokanga'i 'e he talavoú e fonu 'a e ki'i tangai leta 'i he kongaloto 'o e motu'a, peá ne pehē ange, "Ko 'eku kumí ha ngaahi konga koula tatau mo ia 'i ho'o tangaí, kae 'ikai ko e fanga ki'i momo'i."

Ne fakaava hake 'e he motu'a 'ene tangaí pea sio e talavoú ki loto mo 'amanaki 'oku fa'o ai ha ngaahi konga koula lalahí. Na'a ne 'ohovale he sio na'e fonu e tangaí ia he fanga ki'i momo'i koula 'e lauiafe.

Ne pehē ange 'e he motu'a, "'E hoku foha, hangē kiate au 'okú ke fu'u femo'uekina hono kumi e ngaahi konga koula lalahí 'o 'ikai ai ke ke fakafonu ho'o tangaí 'aki e fanga ki'i momo'i koula mahu'ingá ni. Kuó u tu'umālie lahi 'i he'eku kātaki fuoloa 'i hono tānaki e fanga ki'i momo'i koula ko 'ení."

'Oku fakatātaa'i mai 'e he talanoá ni e mo'oni fakalaumālie ko ia ne ako'i 'e 'Alamā ki hono foha ko Hilamaní:

"'Oku fakahoko 'e he fanga ki'i me'a iiki mo faingofuá 'a e ngaahi fu'u me'a lalahí. . . .

" . . . Pea 'oku fakafou [e he 'Eiki] 'i he ngaahi me'a ikí . . . 'a e fakamo'uí 'o e kakai tokolahí" ('Alamā 37:6–7).

'E kāinga, 'oku faingofuá pē 'a e ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisí, neongo pe ko e hā hono lahi 'etau feinga ke 'ai ia ke faingata'a. 'Oku tototonu ke tau feinga ke faingofuá pehē pē mo 'etau mo'uí, 'o 'ata'atā mei he ngaahi ivi tākiekina kehé kae tokanga taha ki he ngaahi me'a 'oku mahu'inga tahá.

Ko e hā e ngaahi me'a mahu'inga mo faingofuá 'o e ongoongolelei 'okú ne 'omi e mahino mo ha taumu'a ki he'etau mo'uí? Ko e hā e ngaahi momo'i koula 'o e ongoongolelei 'oku tau tātānaki 'i he fa'a kātaki lolotonga 'etau mo'uí 'o fakapale'i 'aki ai kitautolu e koloa mahu'inga tahá—'a e me'a-ofa mahu'inga ko e mo'ui ta'engatá?

'Oku ou tui 'oku 'i ai e tefito'i mo'oni faingofuá mo loloto 'e taha—mo faka'e'i'eiki foki—'okú ne fālute kakato 'a e ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisí. Kapau te tau tali 'a e tefito'i mo'oni ko 'ení 'aki hotau lotó kotoa pea fakatefito 'etau mo'uí he taumu'a ko 'ení, te ne fakama'a mo

fakamā'oni'oni'i kitautolu ke tau toe lava 'o nofo 'i he 'ao 'o e 'Otuá.

Na'e folofola 'a e Fakamo'uí ki he tefito'i mo'oni ko 'ení 'i He'ene tali ki ha fehu'i 'a e tangata Fālesí, "Eiki, ko e fekau fē 'i he fonó 'oku lahū?"

"Pea tala 'e Sisū kiate ia, Ke ke 'ofa ki [he 'Eiki] ko ho 'Otuá 'aki ho laumā-lié kotoa, mo ho'o mo'uí kotoa, mo ho lotó kotoa.

"Ko e 'uluaki pea ko e lahi ia 'o e fekaú.

"Pea ko hono ua 'oku tatau mo iá, Ke ke 'ofa ki ho kaungā'apí 'o hangē pē ko koé" (Mātiu 22:36–40).

Ko 'etau toki 'ofa pē ki he 'Otuá mo Kalaisí 'aki hotau laumālié, mo'uí, mo e lotó kotoá, ko 'etau toki lava ia 'o vahevahé 'a e 'ofa ko 'ení mo hotau kaungā'apí 'i he anga'ofa mo e tokoní—"a e founiga 'e 'ofa mo tokoni'i ai kitautolu 'e he Fakamo'uí kapau na'e 'i hení he 'ahó ni.

'I hono nofo'ia kitautolu 'e he 'ofa haohaoa 'a Kalaisí—pe 'ofa faka-Kalaisí—"oku tau fakakaukau, ongo'i mo ngāue ai 'o hangē pē ko e Tamai Hēvaní mo Sisuú. Ko 'etau taumu'a mo 'etau faka'amú ke hangē pē ko e faka'amu mo e taumu'a 'a e Fakamo'uí. Na'á Ne vahevahé mo 'Ene kau 'aposetoló 'a e faka'amu ko 'ení 'i he 'aho kimu'a Hono Tutukí. Na'á Ne folofola:

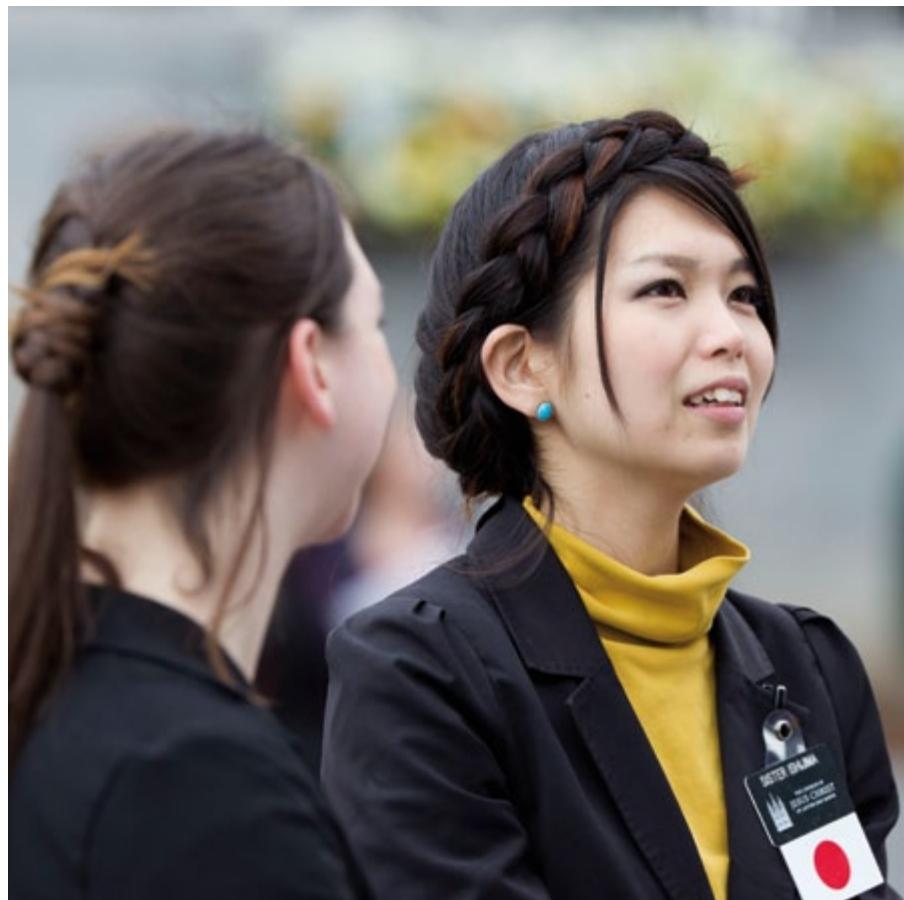
"'Oku ou tuku 'a e fekau fo'ou kiate kimoutolu, Koe'uhí ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu; hangē ko 'eku 'ofa kiate kimoutolú. . . .

"I he me'a ni 'e 'ilo ai 'e he kakai kotoa pē ko 'eku kau ākonga 'a kimoutolu, 'o kapau te mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu" (Sione 13:34–35).

Ko e 'ofa na'e fakamatala ki ai e Fakamo'uí ko ha 'ofa 'oku ngāue'i. 'Oku 'ikai fakahā 'aki ia ha ngaahi fu'u ngāue lalahí mo to'a, ka 'i he fanga ki'i ngāue faingofua 'oku fakahoko 'i he anga'ofa mo e tokoni.

'Oku lahi e ngaahi founiga mo e ngaahi tūkunga 'e lava ke tau tokoni'i mo 'ofa ai ki he ni'ihí kehé. Te u fokotu'u atu ha ni'ihí.

'Uluakí, 'oku kamata 'a e 'ofa faka-Kalaisí 'i 'api. Ko e tefito'i mo'oni mahu'inga taha 'oku totonu ke ne pule'i 'a e 'api kotoa pē ko hono

mo'uui 'aki 'o e Lao Koulá—"a e na'ina'i ko ia 'a e 'Eikí "ko e me'a kotoa pē 'oku mou loto ke fai 'e he kakaí kiate kimoutolú, ke mou fai ia kiate kinautolu" (Mātiu 7:12). Ki'i fakakaukau angé pe te ke ongo'i fēfē kapau ko koe 'oku fai atu ki ai ha lea pe anga ta'e'ofa mo ta'efaka'atu'i. Tau ako'i hotau fāmilí ke nau fe'ofa'aki.

Ko e Siasí 'a e feitu'u 'e taha 'oku tau ma'u ai 'a e faingamālie ke tokoní. 'Oku totonu ke hoko hotau ngaahi uōtí mo e koló ko ha feitu'u 'oku tataki ma'u pē ai 'e he Lao Koulá 'etau ngaahi leá mo 'etau ngaahi fengāue'akí. 'I he'etau feanga'ofa'akí, fai ha poupou mo fakalotolahí, mo feongo'i-'aki 'etau ngaahi fie ma'u, 'e lava ke tau tokoni ke fakatupu ha 'ofa mo e uouangataha 'i he kāingalotu 'o e uōtí. Ko e fē pē ha feitu'u 'oku 'i ai e 'ofa faka-Kalaisí, 'oku 'ikai leva ke toe 'i ai ha potu ia ai mo'ó e ngutu laú pe lea ta'e'ofa.

'E lava ke fakataha e kāingalotu 'o e uōtí, 'a e kakai lalahí mo e to'u tupú, 'o fakahoko ha ngāue tokoni

mahu'inga ke faitāpuekina ai e mo'ui 'a e ni'ihí kehé. I he uike ua kuo hilí, na'e lipooti 'e 'Eletā Mākosi B. Nesi 'o e Kau Fitungofulú, ko e palesiteni 'o e 'Elia Tokelau-hihifo 'o 'Amelika Tongá, 'i hono vahe atu 'a "kinautolu 'oku mālohi fakalaumālié ke nau tokanga'i 'a kinautolu 'oku vaivai" 'oku nau fakahaoi ai ha laungeau 'o e kakai lalahí mo e to'u tupu māmālohi. 'Oku nau foki "tahataha" mai 'i he 'ofa mo e ngāue tokoní. 'Oku hanga 'e he ngaahi ngāue anga'ofa ko 'ení 'o fakatupu ha ha'i 'oku mālohi mo tu'uloá 'i he taha kotoa na'e kaú—"o tatau pē kiate kinautolu na'a nau fai e tokoní mo kinautolu na'e tokoni'i. 'Oku 'omi 'e he ngaahi ngāue tokoni peheé ha ngaahi manatu fiefia.

'I he'eku manatu ki he ngaahi ta'u lahi 'o 'eku ngāue fakatakamu'a he Siasí, ko 'eku ngaahi manatu faka'ofo 'fakataha ai mo e kāingalotu 'o e uōtí ke tokoni'i ha tahá.

Hangē ko 'ení, 'oku ou manatu ki he'emau ngāue fakataha mo e

kāingalotu 'o hoku uōtī 'i he'eku hoko ko e pīsopé, 'o mau fakama'a e fu'u luo tānaki'anga me'akai 'i he faama uelofea fakasiteikí. Na'e 'ikai ko ha ngāue fakafiefia ia! Na'e kau ai ha tokotaha māmālohi kuo ta'u lahi 'ene ta'e 'alu ki he lotú, ka na'e fakaafe'i ke kau mo kimautolu. Tupu mei he 'ofa mo e feohi na'á ne ongo'i 'i he'emau talanoa he fu'u luo namu-ha'aha'á, na'á ne foki mai ai ki he lotú pea na'e sila'i ia kimui ki hono uaifí mo e fānaú 'i he temipalé. Kuo fāitāpuekina 'ene fānaú, makapuná, mo e makapuna uá he taimí ni ko e tupu mei he'emau feohi 'i he ngāue tokoní. Kuo ngāue fakafaifekau honau tokolahi, mali he temipalé, mo 'ohake ha ngaahi fāmili ta'engata—ko ha ngāue ma'ongo'ongá na'e fakahoko 'aki ha ki'i ngāue fāngofua—ko ha kihi'i momo'i koula.

Ko e feitu'u 'e taha 'e lava ke tau

ngāue tokoni aí ko hotau tukui koló. 'E lava ke tau fakahā 'etau 'ofá mo e tokoní 'aki 'etau ala atu 'o tokoni'i 'a kinautolu 'oku fie ma'u 'etau tokoní. Kuo tui 'e hamou tokolahi ha ngaahi falani Nima Fietokoni pea ngāue ta'emālōlō ke fakafiemālie'i 'a e fāngata'a'iá mo fakalelei'i homou tukui koló. Na'e toki fakahoko ha ngāue tokoni 'e he kau tātaha kei talavou 'o e Siteiki Senitai Siapaní ki hono kumi 'o e kāingalotu hili 'a e mofuike mo e peaukula fakalilifú. 'Oku ta'efā'alaua e ngaahi founiga ke tau tokoni aí.

'Oku tau lava ke fakakaungāme'a mo kinautolu 'oku tau tokoni'i 'i he'etau anga'ofá mo e fie tokoní. 'Oku tau ma'u ha mahino lelei ange ki he'etau mateaki'i 'o e ongoongoleí mei he ngaahi feohi fakakaume'a ko 'ení pea mo ha holi ke ako lahi ange fekau'aki mo e Siasí.

Na'e fakamatala hoku kaungāme'a lelei ko 'Eletā Siosefa B. Uefilini ki he mālohi 'o e teftito'i mo'oni ko 'ení 'i he'ene pehē: "Ko e lea'ofá ko e uho ia 'o e mo'ui ma'ongo'ongá. . . . [Ko e] kī ia 'okú ne fakaava 'a e matapaá mo ohi mai hoto ngaahi kaungāme'a. 'Okú ne fakamolū 'a e lotó mo fa'u ha ngaahi fetu'utaki 'e lava ke laui kuongá" ("Ko e 'Ulungāanga Fakalangi ko e Anga'ofá," *Liahona*, Mē 2005, 26).

Ko e founiga 'e taha 'e lava ke tau tokoni ai ki he fānau 'a e Tamai Hēvaní ko e ngāue fakafaifekaú—"o 'ikai 'i he ngāue fakafaifekau taimi kakatō pē ka 'i he'etau hoko ko he ngaahi kaungāme'a mo e kaungā'apí. He 'ikai tupulaki e Siasí ia he kaha'ú 'i he tukituki pē he matapā 'o e kakai 'oku 'ikai ke tau mahení. 'E hoko ia 'i he taimi 'oku fonu ai e kāingalotu mo 'etau kau faifekaú 'i he 'ofa 'a e 'Otuá mo Kalaisí, pea nau 'ilo'i e ngaahi fie ma'ú mo tokoni'i e faingata'a'iá 'i he laumālie 'o e ngāue 'ofá.

'I he'etau fai 'ení kāinga, 'e hanga 'e kinautolu 'oku fekumi fakamātoato ki he mo'oní 'o ongo'i 'a hotau loto mo'oní mo 'etau 'ofá. 'E fie 'ilo lahi anga ha tokolahi kiate kitautolu. Ko e toki taimi pē ia 'e mafola ai 'a e Siasí 'o fakafonu e māmaní. He 'ikai lava 'eni 'e he kau faifekaú 'ata'atā pē, ka 'oku fie ma'u ki ai e tokanga mo e tokoni 'a e mēmipa kotoa pē.

'Oku fie ma'u ke tau ongo'ingofua e ngaahi ue'i 'a e Laumālie Mā'oní'oní 'i he tokoni kotoa pē 'oku tau fai. 'E lava leva 'e he kihi'i le'o si'i 'o talamai ke tau 'ilo 'a kinautolu 'oku fie ma'u tokoní pea mo e tokoni ke tau fai kiate kinautolú.

Na'e pehē 'e Palesiteni Sipenisā W. Kimipolo: "'Oku mātu'aki mahu'inga ke tau fetokoni'aki 'i he pule'angá. . . . 'Oku tau fa'a tokoni 'o fai ha fakalolahi pe foaki . . . pe tokoni 'i he ngaahi ngāue fakaemāmaní, ka 'oku nāunau-ia e ngaahi ola 'e lava ke ma'u . . . mei he fanga ki'i ngāue ikí!" (*Ngaahi Akonaki 'a e Kau Palesiteni 'o e Siasí: Sipenisā W. Kimipolo* [2006], 101).

Kuo na'ina'i mai 'a Palesiteni Tōmasi S. Monisoni:

"'Oku lahi fau e ngaahi fie ma'u 'a e ni'ihī kehē, pea 'e lava ke tau fai ha

me'a ke tokoni ai ki ha taha.

“...Ka ‘ikai ke tau tokoni ki he ni‘ihī kehē, ta ‘oku taumu‘a valea ‘etau mo‘uī” (“Ko e Hā Kuō u Fai Ma‘ā ha Taha he ‘Aho nū” *Liahona*, Nōvema 2009, 85).

‘E kāinga, te u toe fakamamafa‘i atu ‘a e ‘ulungāanga mahu‘inga taha ‘o e Tamai Hēvanī mo Hono ‘Alo ‘Ofa‘angā ‘a ia ‘oku totonu ke tau holi mo fekumi ke ma‘u ia ‘i he‘etau mo‘uī, ‘a ia ko e me‘afoaki ‘o e ‘ofa faka-Kalaisi, ‘a e “‘ofa haohaoa ‘a Kalaisi” (Moroni 7:47). ‘Oku tupu mei he me‘afoakī ni ‘a ‘etau malava ke ‘ofa mo tokoni ki he ni‘ihī kehē, ‘o hangē ko ia ne fai ‘e he Fakamo‘uī.

Na‘e ako‘i kiate kitautolu ‘e he palōfita ko Molomonā ‘a e mātū‘aki mahu‘inga ‘o e me‘afoakī ni mo ne fakahā mai e founiga ‘e lava ke tau ma‘u ai iā: “Ko ia, ‘e hoku kāinga ‘ofeina, lotu ki he Tamaī ‘aki ‘a e ivi kotoa ‘o e lotō, koe‘uhī ke fakafonu ‘a kimoutolu ‘aki ‘a e ‘ofā ni, ‘a ia kuō ne foaki kiate kinautolu kotoa pē ‘oku muimui mo‘oni ‘i hono ‘Alo ko Sisū Kalaisi: koe‘uhī ke mou hoko ko e ngaahi foha ‘o e ‘Otuā; koe‘uhī ka hoko ‘a e taimi te ne hā mai aī te tau tatau mo ia, he te tau mamata kiate ia ‘i hono anga totonū; koe‘uhī ke tau ma‘u ‘a e ‘amanaki leleī ni; koe‘uhī ke fakahaohoa‘i ‘a kitautolu ‘o hangē ko ‘ene haohaoā” (Molonai 7:48).

‘Oku fakahoko ha ngaahi me‘a lalahi ‘o fakafou ‘i he fanga ki‘i me‘a iiki mo faingofuā. Hangē ko hono tātānaki ‘o e fanga ki‘i momo‘i koulā ‘i ha taimi lahi ‘o hoko ko ha koloa lahī, ‘e pehē pē hono tātānaki ‘etau fanga ki‘i tokoni ‘oku fai ‘i he anga‘ofā mo e tokonī ‘o hoko ko ha mo‘ui ‘oku fonu ‘i he ‘ofa ki he Tamai Hēvanī, mateaki‘i ‘o e ngāue ‘a e ‘Eiki ko Sisū Kalaisi, mo e ongo‘i nonga mo fiefia ‘i he taimi kotoa pē ‘oku tau fetokoni‘aki aī.

‘I he‘etau ofi atu ko ‘eni ki he fa‘ahita‘u ‘o e Toetu‘u, fakatauange ke tau fakahā ‘etau ‘ofa mo e hounga‘ia ‘i he feilaulau fakalelei ‘a e Fakamo‘uī ‘aki ‘a e fanga ki‘i ngāue ‘ofa mo e tokoni ki hotau ngaahi tuonga‘ane mo e tuofafine ‘i ‘apī, ‘i he siasi, pea ‘i hotau tukui kolō. Pea ‘oku ou lotua ia ‘i he loto fakatōkilalo, ‘i he huafa ‘o Sisū Kalaisi, ‘ēmeni. ■

Fai ‘e ‘Eletā Neil L. Andersen

‘O e Kōlomu ‘o e Kau ‘Aposetolo ‘e Toko Hongofulu Mā Uā

Ko Hono Teuteu‘i ‘o e Māmaní ki he Hā‘ele ‘Angauá

‘E hoko ho‘o ngāue fakafai fekaú ko ho faingamālie toputapu ke ‘omi e ni‘ihī kehē kia Kalaisi pea tokoni ke teuteu‘i kinautolu ki he Hā‘ele ‘Angaua mai ‘a e Fakamo‘uī.

Oku ou lea he pooni ‘o tautau-tefito ki he ni‘ihī ta‘u 12 ki he 25 ‘oku nau ma‘u e lakanga fakataula‘eiki ‘o e ‘Otuā. ‘Oku mau fa‘a fakakau kau mo lotua ma‘u pē ki-moutolu. Ne u ‘osi faiatu kumu‘a e talanoa ki hono teke‘i ‘e hoku mokopuna tangata ta‘u faā ‘a hono ki‘i tehinā. Hili hono fakafiemālie‘i e tangi ‘a e ki‘i tamasi‘i, ne fehu‘i ange ‘e hoku uaifi ko Kefī ki he ki‘i ta‘u faā, “Ko e hā na‘ā ke teke‘i ai ho ki‘i tehinā?” Na‘ā ne sio ki he‘ene kui fefiné peā ne tali ange, “‘E Nena, fakamolemole. Ne mole hoku mama FKT pea ‘ikai ke u lava ‘o fili ki he totonū.” ‘Oku mau ‘ilo‘i ‘oku faingata‘a ke fili ma‘u pē ki he totonū. ‘Oku mau ‘ofa lahi atu kiate kimoutolu.

Kuo ‘i ai nai ha taimi kuo mou fakakau kau ai pe ko e hā ne ‘omi ai kimoutolu ki he māmaní ‘i he taimi ko ‘en? Ne ‘ikai fā‘ele‘i kimoutolu he taimi ‘o ‘Ātama mo ‘Ivī, pe lolotonga

e pule ‘a e kau felō ‘i ‘Isipité, pe lolotonga e pule ‘a e Ha‘a Tu‘i Ming. Kuo mou ha‘u ki he māmaní ‘i he kuongā ni hili ia ha senituli ‘e 20 meihe fuofua hā‘ele mai ‘a Kalaisi. Kuo toe fakafoki mai e lakanga fakataula‘eiki ‘o e ‘Otuā ki he māmaní, pea kuo ala mai e to‘ukupu ‘o e ‘Eiki ke teuteu‘i ‘a māmanī ki He‘ene toe hā‘ele nānau‘ia mai. Ko e kuonga ‘eni ‘o e ngaahi faingamālie ma‘ongo‘ongā mo e ngaahi fatongia mahu‘inga. Ko homou kuongā ‘eni.

‘I ho papitaisō, na‘ā ke fakahaa‘i ai ‘a ho‘o tui kia Sisū Kalaisi. ‘I hono fakanofo koe ki he lakanga fakataula‘eiki, kuo fakalahi atu ai ho ngaahi talēnitū mo e ngaahi me‘a fakalaumālie te ke malavā. Ko e taha ho ngaahi fatongia mahu‘ingā ko e tokoni ke teuteu‘i ‘a e māmanī ki he Hā‘ele ‘Angaua mai ‘a e Fakamo‘uī.

Kuo fili ‘e he ‘Eiki ha palōfita, ‘a Palesiteni Tōmasi S. Monisoni, ke tataki ‘a e ngāue ‘a Hono lakanga